

College-examen schriftelijk

**Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen;
het examen bestaat uit 50 meerkeuzevragen.**

Beantwoord alle vragen op het antwoordblad.

- 1p 1 Nederland is een democratie.
Wat is kenmerkend voor een democratie?
- A Alle macht ligt bij één persoon of een kleine groep mensen.
  - B Burgers kunnen invloed hebben op politieke beslissingen.
  - C De media worden gecontroleerd door de overheid.
  - D Er is een koning die de Grondwet mag veranderen.
- 1p 2 Wat is een taak van politieke partijen in een democratie?
Politieke partijen:
- A lezen allen een deel van de troonrede voor op Prinsjesdag.
  - B mogen om de vier jaar verkiezingen organiseren.
  - C ondertekenen samen elke nieuwe wet in Nederland.
  - D vertegenwoordigen de belangen van de burgers.
- 1p 3 Wat is een taak van de Tweede Kamer?
- A Het benoemen van ministers en staatssecretarissen.
  - B Het controleren van de regering.
  - C Iedere week vergaderen met de koning.
  - D Om de vier jaar verkiezingen organiseren.
- 1p 4 Wat is een Grondwet?
- A Een aantal regels die bepalen hoe je in de Tweede Kamer komt.
  - B Een contract met afspraken tussen de regering en de koning.
  - C Een document waarin rechten en plichten staan voor alle inwoners.
  - D Een lijst met alle burgemeesters van de gemeenten in Nederland.
- 1p 5 Wat betekent 'emancipatie'?
- A Het bevorderen van kunst en cultuur in een samenleving.
  - B Het streven naar gelijke rechten en kansen voor iedereen.
  - C Het uitbreiden van het aantal politieke stromingen.
  - D Het verminderen van de machtspositie van de overheid.
- 1p 6 Wat betekent 'discriminatie'?
- A Dat de burgers begrijpen dat er meer normbesef moet komen.
  - B Dat de overheid ervoor zorgt dat iedereen genoeg geld heeft.
  - C Dat er voor elk beroep niet hetzelfde salaris uitbetaald wordt.
  - D Dat mensen om onrechtmatige redenen ongelijk behandeld worden.
- 1p 7 Hier staan twee stellingen over normen.
Geef van elke stelling aan of die juist of onjuist is.
- I Normen zijn geschreven regels die door de overheid zijn vastgesteld.
  - II Normen in een samenleving blijven altijd hetzelfde.
- A Alleen stelling I is juist.
  - B Alleen stelling II is juist.
  - C Beide stellingen zijn juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

- 1p 8 Wat is een waarde?
- A Alles waar de burgers veel geld voor hebben betaald.
  - B Een geschreven regel die door de overheid is opgelegd.
  - C Een ongeschreven regel over hoe mensen zich gedragen.
  - D Een principe dat mensen belangrijk vinden in een samenleving.
- 1p 9 Waarom zijn waarden belangrijk voor een samenleving?
- A Ze geven richting aan het gedrag van mensen.
  - B Ze leiden ertoe dat iedereen hetzelfde denkt.
  - C Ze zorgen ervoor dat burgers zich altijd aan de wet houden.
  - D Ze zorgen ervoor dat mensen elkaar niet te veel beïnvloeden.
- 1p 10 Hier staan twee stellingen over cultuur.
Geef van elke stelling aan of die juist of onjuist is.
- I In een multiculturele samenleving zijn verschillende culturen aanwezig die elkaar kunnen beïnvloeden.
- II Eetgewoonten, kleding- en muziekstijl zijn voorbeelden van culturele kenmerken.
- A Alleen stelling I is juist.
  - B Alleen stelling II is juist.
  - C Beide stellingen zijn juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.
- 1p 11 Een leerling van 15 jaar beweert: "We wonen in een vrij land, dus ik mag alles zeggen wat ik wil!" Klopt deze uitspraak?
- A Nee, daarvoor je moet eerst een opleiding hebben afgerond.
  - B Nee, je mening moet namelijk lijken op die van de meeste mensen.
  - C Nee, je moet eerst de stemgerechtigde leeftijd hebben bereikt.
  - D Nee, want je mag andere mensen niet opzettelijk beledigen.
- 1p 12 Wat houdt sociale ongelijkheid in?
- A dat er veel meer ouderen zijn dan jongeren
  - B dat niet alle mensen het eens zijn met politieke beslissingen
  - C dat niet iedereen dezelfde kansen krijgt in het leven
  - D dat sommigen zich socialer gedragen dan anderen
- 1p 13 Welke politieke stroming heeft 'vrijheid' en 'eigen verantwoordelijkheid' als belangrijke uitgangspunten?
- A de christendemocratische stroming
  - B de ecologische stroming
  - C de liberale stroming
  - D de sociaaldemocratische stroming

- 1p **14** Welke politieke stroming heeft het verkleinen van verschillen in inkomen tussen mensen als belangrijk uitgangspunt?
- A** de christendemocratische stroming
  - B** de extreemrechtse stroming
  - C** de liberale stroming
  - D** de sociaaldemocratische stroming
- 1p **15** Hier staan twee stellingen over het socialisatieproces. Geef van elke stelling aan of die juist of onjuist is.
- I Het socialisatieproces begint bij je geboorte.
  - II Het socialisatieproces eindigt op je 18^e.
- A** Alleen stelling I is juist.
  - B** Alleen stelling II is juist.
  - C** Beide stellingen zijn juist.
  - D** Beide stellingen zijn onjuist.
- 1p **16** Hier staan twee stellingen over socialiserende instituties. Geef van elke stelling aan of die juist of onjuist is.
- I De basisschool is een voorbeeld van een socialiserende institutie.
  - II Media zijn voorbeelden van socialiserende instituties.
- A** Alleen stelling I is juist.
  - B** Alleen stelling II is juist.
  - C** Beide stellingen zijn juist.
  - D** Beide stellingen zijn onjuist.
- 1p **17** Als er in de politieke besluitvorming een compromis is, dan:
- A** hebben de partijen hun standpunten niet aangepast.
  - B** heeft de minister-president advies uitgebracht over een oplossing.
  - C** heeft één partij met de beste argumenten gelijk gekregen.
  - D** is een middenweg gekozen waar alle partijen tevreden mee zijn.
- 1p **18** In een speelfilm groeit een krantenbezorger na vele jaren hard werken uit tot baas van het bedrijf. Hoe noemen we dit verschijnsel?
- A** cultuuroverdracht
  - B** identificatie
  - C** informele macht
  - D** sociale mobiliteit
- 1p **19** In welke situatie is sprake van sociale controle?
- A** De Tweede Kamer debatteert over een helmplicht voor fietsers.
  - B** Een wet die bestuurders verplicht een helm te dragen, wordt ingevoerd.
  - C** De meeste bestuurders besluiten een fietshelm te gaan kopen.
  - D** Een bestuurder die geen helm draagt, krijgt een boete van een boa.

- 1p 20 In welke situatie is er sprake van een traditioneel rolpatroon?
- A Een acteur wordt steeds voor eenzelfde soort rol gevraagd.
  - B Een docent wil dat zijn leerlingen de hele les stil zijn.
  - C Een man werkt als verpleger in een verzorgingstehuis.
  - D Een vrouw werkt als chauffeur op een vrachtwagen.

Tekst 1

Burgemeester Den Haag onverbiddelijk: geen uitstel kabinet, Binnenhof* snel leeg

- I Het kabinet krijgt geen toestemming van de gemeente Den Haag om een groep van 70 ambtenaren van premier Schoof op het Binnenhof te laten werken. Na 18 september is dat niet langer toegestaan omdat de brandonveiligheid "onaanvaardbaar groot is", zegt de gemeente.
  - II "De grens is bereikt", zegt burgemeester Van Zanen. "Er is geen ruimte om te schuiven met het moment dat het Binnenhof geheel leeg is. Een brand in het hart van Den Haag is onaanvaardbaar en onvoorstelbaar."
  - III De renovatie van het Binnenhof moet volgens de burgemeester zo snel mogelijk uitgevoerd kunnen worden. Een deel 'bewoond' laten levert behalve onveiligheid ook vertraging op in de verbouwingswerkzaamheden vanwege de maatregelen die daarvoor nodig zijn, zegt Van Zanen.
- Staatsgeheimen**
- IV Minister Keijzer van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) had opnieuw om uitstel van de noodzakelijke verhuizing gevraagd. De groep ambtenaren zou er tot het voorjaar van 2025 moeten blijven, omdat ze bij de computers met staatsgeheimen moeten kunnen. Het is nog niet gelukt om die computers aan te sluiten op een tijdelijke locatie.
  - V De ministeries van VRO en Algemene Zaken gaan nu kijken wat de gevolgen zijn van het besluit van de gemeente, laat een woordvoerder weten. De gemeente heeft aangekondigd dat de dwangsom wekelijks 100.000 tot maximaal een miljoen euro bedraagt als de Rijksoverheid het besluit niet naleeft. Het parlement vertrok al eerder van het Binnenhof.

* Het Binnenhof is de plek waar de belangrijkste gebouwen van de Nederlandse politiek staan, waaronder die van het Nederlands parlement.

Vrij naar: RTL

Gebruik tekst 1 voor het beantwoorden van vraag 21 t/m 28.

- 1p 21 Om macht uit te kunnen oefenen, zijn er één of meerdere machtsmiddelen nodig.
Van welk machtsmiddel maakt de gemeente Den Haag gebruik in alinea I?
A aantal
B aanzien
C functie
D kennis
- 1p 22 Politieke macht kan formeel of informeel zijn.
Is de macht die de burgemeester gebruikt formeel of informeel?
A Formeel, want het hoort bij zijn beroep.
B Formeel, want in Den Haag bepaalt hij alles.
C Informeel, want alle inwoners in Den Haag kennen zijn voornaam.
D Informeel, want hij mag maar een bepaalde tijd dit beroep hebben.
- 1p 23 Van Zanen is burgemeester van Den Haag namens de VVD.
Tot welke politieke stroming behoort de VVD?
A de christendemocratische stroming
B de ecologische stroming
C de liberale stroming
D de sociaaldemocratische stroming
- 1p 24 Informatie kan subjectief en objectief zijn. In welke twee alinea's van tekst 1 staat alleen objectieve informatie?
A alinea I en II
B alinea I en IV
C alinea II en V
D alinea IV en V
- 1p 25 In tekst 1 is er sprake van een belangentegenstelling.
Er is een belangentegenstelling tussen:
A de brandweer en de burgemeester
B de burgemeester en de gemeente
C de gemeente en minister Keijzer
D minister Keijzer en de brandweer
- 1p 26 Het parlement vertrok al eerder van het Binnenhof.
Het parlement bestaat uit:
A de burgemeester en de wethouders
B de Eerste Kamer en de Tweede Kamer
C de koning en de ministers
D de ministers en de staatssecretarissen

- 1p 27 In de titel staat dat het kabinet geen uitstel krijgt. Wie in tekst 1 maken onderdeel uit van het kabinet?
- A de 70 ambtenaren en de burgemeester
  - B de burgemeester en minister Keijzer
  - C minister Keijzer en premier Schoof
  - D premier Schoof en de 70 ambtenaren
- 1p 28 Met welke vorm van socialisatie zal de gemeente Den Haag het Binnenhof uiteindelijk leeg proberen te krijgen?
- A belonen
  - B identificatie
  - C imitatie
  - D straffen

Tekst 2

Australië wil sociale media-verbod voor kinderen

- I In Australië worden sociale media binnenkort verboden voor kinderen. Dat zegt de minister-president van dat land.
- II In de nieuwe wet staat dat kinderen onder de 16 jaar niet meer op sociale media mogen. En dat grote techbedrijven strenger moeten controleren op de leeftijd van gebruikers. Doen ze dit niet, dan krijgen ze een flinke boete.
- III In het Australische Jeugdjournaal hebben veel kinderen al gereageerd op het nieuws. Veel kinderen zouden het heel jammer vinden om niet meer op sociale media te mogen. Maar sommigen vinden het juist goed.
- IV Wat er precies in de wet komt te staan is nog niet helemaal duidelijk. De regering gaat nog goed nadenken over de leeftijdsgrens en hoe ze de regels gaan controleren. Ook is nog niet bekend vanaf wanneer de regels ingaan.

Vrij naar: NOS.nl

Gebruik tekst 2 voor het beantwoorden van vraag 29 t/m 37.

- 1p 29 Is op het moment van publicatie van tekst 2 het sociale media-verbod in Australië voor kinderen een geschreven of een ongeschreven regel?
- A Een geschreven regel, want de minister-president wil dat het plan een wet wordt.
  - B Een geschreven regel, want het gaat over een wet.
  - C Een ongeschreven regel, want de overheid treedt hier op als socialiserende institutie.
  - D Een ongeschreven regel, want de wet is nog niet ingevoerd.

- 1p 30 In tekst 2 is sprake van een maatschappelijk probleem. Een maatschappelijk probleem heeft vier kenmerken:
1. Veel mensen hebben ermee te maken.
  2. Mensen hebben verschillende meningen over de oplossing.
  3. De media besteden er aandacht aan.
  4. De politiek houdt zich ermee bezig.
- Welke kenmerken komen aan bod in tekst 2?
- A** 1, 2 en 3
B 1, 2 en 4
C 2, 3 en 4
D 1, 2, 3 en 4
- 1p 31 Welke waarde vormt het uitgangspunt voor de nieuwe wet uit tekst 2?
- A** bereikbaarheid
B ontspanning
C veiligheid
D winst
- 1p 32 In tekst 2 komen er een aantal belangentegenstellingen voor. Welke actor in de tekst maakt **geen** onderdeel uit van een belangentegenstelling?
- A** de kinderen
B de minister-president
C grote techbedrijven
D het Australische Jeugdjournaal
- 1p 33 Stel dat er een demonstratie komt tegen de wet uit tekst 2. Welk machtsmiddel is het meest bepalend voor het succes hiervan?
- A** aantal
B functie
C geld
D kennis
- 1p 34 Geef van elke stelling aan of die juist of onjuist is.
- I Het sociale media-verbod is plaatsgebonden, omdat de wet in Australië wordt ingevoerd en in Nederland niet.
- II Het sociale media-verbod is tijdsgebonden, omdat de wet alleen voor jongeren onder de 16 jaar zal gelden.
- A** Alleen stelling I is juist.
B Alleen stelling II is juist.
C Beide stellingen zijn juist.
D Beide stellingen zijn onjuist.

- 1p 35 Australië is net als Nederland een democratie. Wie gaat bepalen of de wet daadwerkelijk zal worden ingevoerd?
- A de inwoners van Australië
  - B de minister-president van Australië
  - C de regering van Australië
  - D het parlement van Australië
- 1p 36 Wat is een kenmerk van een democratie?
- A In een democratie bepalen de rijksten wie er mogen regeren.
  - B In een democratie beslist de koning namens het volk.
  - C In een democratie worden alle media betaald door de overheid.
  - D In een democratie worden vrije verkiezingen gehouden.
- 1p 37 Op sociale media is het mogelijk je mening te geven. De vrijheid van meningsuiting is een voorbeeld van een grondrecht. Wat is juist over grondrechten?
- A Grondrechten gelden voor iedereen in een samenleving.
  - B Grondrechten gelden voor mensen met een inkomen.
  - C Grondrechten kunnen eenvoudig worden ingevoerd.
  - D Grondrechten worden elke vier jaar aangepast.

Tekst 3

3x3-basketballers grijpen ticket voor Olympische Spelen

- I De Nederlandse 3x3-basketballers hebben zich verzekerd van deelname aan de Olympische Spelen van Parijs. In de finale van het olympisch kwalificatietoernooi in Japan rekende Nederland af met Litouwen: 19-15.
- II Met die overwinning in de eindstrijd bleef het Oranje mannenteam het gehele toernooi ongeslagen.

Vrouwen later deze maand in herkansing

- III De Nederlandse vrouwen slaagden er in Japan niet in een ticket voor de Olympische Spelen van Parijs in de wacht te slepen.
- IV Zij werden in de groepsfase uitgeschakeld en krijgen van 16 tot en met 19 mei in het Hongaarse Debrecen een laatste kans deelname aan de Zomerspelen af te dwingen. Daar staan de laatste drie tickets op het spel.

Vrij naar: NOS

Gebruik tekst 3 voor het beantwoorden van vraag 38 t/m 44.

- 1p 38 Bij een sport als 3x3-basketbal horen spelregels.
Vul de zin aan. Spelregels zijn:
- A fatsoensregels
  - B geschreven regels
  - C ongeschreven regels
  - D wetten
- 1p 39 Het mannenteam heeft zich geplaatst voor de Olympische Spelen in Parijs.
Vul de zin aan. Dat zij geplaatst zijn is:
- A hun belang
  - B hun mening
  - C hun norm
  - D hun waarde
- 1p 40 Het Nederlandse vrouwenteam heeft zich niet geplaatst voor de Olympische Spelen. Geef van elke stelling aan of die juist of onjuist is.
- I Dat het mannenteam zich wel heeft geplaatst en het vrouwenteam niet komt door aangeboren eigenschappen.
  - II Dat het mannenteam zich wel heeft geplaatst en het vrouwenteam niet is een voorbeeld van sociale ongelijkheid.
- A Alleen stelling I is juist.
  - B Alleen stelling II is juist.
  - C Beide stellingen zijn juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.
- 1p 41 Is 3x3-basketbal een dominante cultuur of een subcultuur?
- A Een dominante cultuur, want het mannenteam heeft goud gewonnen op de Olympische Spelen.
  - B Een dominante cultuur, want miljoenen Nederlanders hebben de wedstrijden bekeken.
  - C Een subcultuur, want het gewone basketbal is een bekendere sport.
  - D Een subcultuur, want slechts een kleine groep mensen beoefent 3x3-basketbal.
- 1p 42 In een artikel kunnen naast feiten ook meningen staan. Welke bewering over tekst 3 is juist?
- A In de tekst staat nergens een mening.
  - B In één van de vier alinea's staat een mening.
  - C In twee van de vier alinea's staat een mening.
  - D In drie van de vier alinea's staat een mening.
- 1p 43 Een goede sporter worden is niet voor iedereen weggelegd.
Wat heeft de **minste** invloed als je een goede sporter wilt worden?
- A aanleg
  - B afkomst
  - C opvoeding
  - D talent

- 1p 44 Als sporters het goed doen op een groot toernooi zoals de Olympische Spelen, dan zie je dat er meer mensen geïnteresseerd raken in de sporten waar successen worden behaald. Dit heeft te maken met:
- A cultuuroverdracht
  - B fatsoensregels
  - C normbesef
  - D sociaal milieu

Tekst 4

Vastgeplakt bij 'De Nachtwacht' in het Rijksmuseum Amsterdam

- I In het Rijksmuseum in Amsterdam voerde een groep die zich 'Extinction Rebellion' noemt, een opvallende daad uit. Extinction Rebellion staat bekend om hun geweldloze protesten tegen klimaatverandering. Ze willen aandacht vragen voor milieuproblemen die door de overheid en bedrijven worden veroorzaakt.
- II Tijdens hun actie gingen enkele demonstranten naar het beroemde schilderij 'De Nachtwacht' van Rembrandt en plakten zich vast aan een object in de zaal. De actie was erop gericht meer aandacht te krijgen voor de klimaatproblemen. Ook het Rijksmuseum vinden ze medeschuldig, want vliegmaatschappij KLM is een van de sponsors van het museum.
- III Extinction Rebellion blijft doorgaan met dit soort acties. Ze willen dat er meer gedaan wordt om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Veel jongeren maken zich zorgen over hun toekomst in een wereld die steeds warmer wordt.

Vrij naar: RTL.nl

Gebruik tekst 4 voor het beantwoorden van vraag 45 t/m 50.

- 1p 45 Extinction Rebellion is een:
- A bedrijf
  - B politieke partij
  - C pressiegroep
  - D overheidsinstantie
- 1p 46 Geef van elke stelling aan of die juist of onjuist is.
- I Extinction Rebellion wil met hun actie het onderwerp 'opwarming van de aarde' op de politieke agenda krijgen.
- II De actie van Extinction Rebellion kan worden gezien als een voorbeeld van positieve actie.
- A Alleen stelling I is juist.
  - B Alleen stelling II is juist.
  - C Beide stellingen zijn juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

- 1p 47 Wat is juist naar aanleiding van tekst 4?
 Het tegengaan van de opwarming van de aarde is volgens Extinction Rebellion:
- A een collectief belang, want de gevolgen daarvan zijn ongunstig voor iedereen.
  - B een collectief belang, want veel mensen houden niet van een te hoge temperatuur.
  - C een individueel belang, want het is enkel belangrijk voor bedrijven en de overheid.
  - D een individueel belang, want het is vooral belangrijk voor Extinction Rebellion zelf.

- 1p 48 Hier staan drie uitspraken:
1. "Extinction Rebellion voert geweldloze protesten uit om aandacht te vragen voor het klimaatprobleem".
  2. "Het Rijksmuseum is mijn favoriete museum, want daar hangt 'De Nachtwacht' van Rembrandt".
  3. "Alle klimaatproblemen worden veroorzaakt door de overheid en de bedrijven".

Wat is juist over de drie uitspraken?

	uitspraak 1 is een	uitspraak 2 is een	uitspraak 3 is een
A	feit	mening	vooordeel
B	mening	vooordeel	feit
C	vooordeel	feit	mening
D	feit	vooordeel	mening

- 1p 49 Mensen verschillen van mening over de actie van Extinction Rebellion. Dit heeft onder andere te maken met de manier waarop zij informatie tot zich nemen. Welk begrip past hierbij?
- A gezag
  - B selectieve waarneming
  - C sociale verschillen
  - D status

- 1p 50 Het doel van de actie van Extinction Rebellion in tekst 4 past het best bij de uitgangspunten van de:
- A ecologische stroming
  - B extreemrechtse stroming
  - C liberale stroming
  - D sociaaldemocratische stroming